

Павленко Віталій Сергійович

аспірант

Харківського національного педагогічного університету імені Григорія Сковороди

Pavlenko Vitalii

Postgraduate Student of the

H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

ORCID: 0000-0001-6855-0621

DOI: 10.25313/2520-2308-2024-4-9814

ПРОБЛЕМИ ЛЕГІТИМІЗАЦІЇ ПОНЯТЬ «ЗЛОЧИННИЙ ВПЛИВ» ТА «ОСОБА, ЯКА ПЕРЕБУВАЄ У СТАТУСІ ПІДВИЩЕНОГО ЗЛОЧИННОГО ВПЛИВУ» У СТАТТІ 255 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

PROBLEMS OF LEGITIMIZING THE CONCEPTS OF «CRIMINAL INFLUENCE» AND «A PERSON WHO IS IN THE STATUS OF INCREASED CRIMINAL INFLUENCE» IN ARTICLE 255 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE

Анотація. Вступ. У кримінальному законодавстві однією з ключових складових є визначення понять, що формують основу для правового регулювання. Однак, навіть при явній чіткості тексту закону, існують аспекти, що потребують додаткового роз'яснення та уточнення. Серед таких аспектів, варто відзначити проблему легітимізації понять «злочинний вплив» та «особа, яка перебуває у статусі підвищеного злочинного впливу» у статті 255 Кримінального кодексу України. Постає необхідність розглянути ці поняття з точки зору їхнього тлумачення, визначити проблеми, що виникають у процесі їх застосування, та запропонувати можливі шляхи вирішення цих проблем для забезпечення більшої юридичної впевненості та розуміння для всіх зацікавлених сторін.

Мета. Метою дослідження є аналіз та виявлення проблем, пов'язаних з недостатньою чіткістю та конкретизацією визначень понять «злочинний вплив» та «особа, яка перебуває у статусі суб'єкта підвищеного злочинного впливу» у кримінальному законодавстві України.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) аналіз нормативного тексту, спрямований на розуміння та інтерпретацію визначень, що містяться у статті 255 Кримінального кодексу України; 2) праці авторів, що провадять свої науково-практичні дослідження у царині кримінального права..

В процесі здійснення дослідження було використано наступні наукові методи: теоретичного узагальнення та групування (для характеристики складових тексту статті 255 Кримінального кодексу України для виявлення визначень та їхнього тлумачення, а також виявлення можливих прогалин чи неоднозначностей); формалізації, аналізу та синтезу (розгляд теоретичних підходів до визначення понять «злочинний вплив» та «особа, яка перебуває у статусі підвищеного злочинного впливу» у контексті кримінального права та їхнього місця у загальній системі права); логічного узагальнення результатів (формулювання висновків).

Результати. У науковій статті розглянуто проблеми легітимізації понять «злочинний вплив» та «особа, яка перебуває у статусі підвищеного злочинного впливу».

Аналіз статті 255 Кримінального кодексу України показав, що термінологія, використана у ній, не є достатньо конкретною та чіткою, що може призвести до різних тлумачень та застосування у практиці. Крім того, відсутня юридична єдність у розумінні цих понять може спричинити відмінності у рішеннях суду.

Запропоновано уточнення та доповнення тексту статті 255 Кримінального кодексу України з метою забезпечення більшої юридичної ясності та однозначності. Такі дії допоможуть уникнути розбіжностей у тлумаченні закону та сприятимуть відновленню довіри до правової системи. Інформація про термінологію «злочинний вплив» та «особа, яка перебуває у статусі підвищеного злочинного впливу» відіграє важке місце для правильного застосування норм статті 255 КК України, яка в подальшому впливатиме на однозначність у застосування статті.

Перспективи. У подальших наукових дослідженнях пропонується зосередити увагу на проблемах легітимізації понять «злочинний вплив» та «особа, яка перебуває у статусі підвищеного злочинного впливу» у статті 255 Кримінального кодексу України. Подальший аналіз цих понять може сприяти розкриттю недоліків та виявленню шляхів їх удосконалення. Це надасть змогу уникнути недостатності зазначених понять та створити юридичну єдність у їх розумінні.

Ключові слова: злочинний вплив, особа, яка перебуває у статусі суб'єкта підвищеного злочинного впливу, транснаціональна злочинність, кримінальна відповідальність, злочинна діяльність, кримінальне правопорушення.

Summary. Introduction. In criminal legislation, one of the key components is the definition of concepts that form the basis for legal regulation. However, even with the obvious clarity of the text of the law, there are aspects that require additional clarification and clarification. Among such aspects, it is worth noting the problem of legitimizing the concepts of “criminal influence” and “a person who is in the status of increased criminal influence” in Article 255 of the Criminal Code of Ukraine. It becomes necessary to consider these concepts from the point of view of their interpretation, to identify the problems that arise in the process of their application, and to propose possible ways of solving these problems to ensure greater legal certainty and understanding for all interested parties.

Purpose. The purpose of the study is to analyze and identify problems associated with insufficient clarity and specification of the definitions of the concepts of “criminal influence” and “a person who is in the status of a subject of increased criminal influence” in the criminal legislation of Ukraine.

Materials and methods. The research materials are: 1) analysis of the regulatory text aimed at understanding and interpreting the definitions contained in Article 255 of the Criminal Code of Ukraine; 2) works of authors conducting scientific and practical research in the field of criminal law.

In the process of carrying out the research, the following scientific methods were used: theoretical generalization and grouping (to characterize the components of the text of Article 255 of the Criminal Code of Ukraine in order to identify definitions and their interpretation, as well as to identify possible gaps or ambiguities.); formalization, analysis and synthesis (consideration of theoretical approaches to the definition of the concepts of “criminal influence” and “a person who is in the status of increased criminal influence” in the context of criminal law and their place in the general legal system); logical generalization of results (formulation of conclusions).

Results. The scientific article examines the problems of legitimizing the concepts of “criminal influence” and “a person who is in the status of increased criminal influence”.

The analysis of Article 255 of the Criminal Code of Ukraine showed that the terminology used in it is not specific and clear enough, which can lead to different interpretations and application in practice. In addition, the lack of legal unity in the understanding of these concepts can cause differences in court decisions.

It is proposed to clarify and supplement the text of Article 255 of the Criminal Code of Ukraine in order to ensure greater legal clarity and unequivocalness. Such actions will help to avoid differences in the interpretation of the law and will contribute to the restoration of trust in the legal system. Information about the terminology “criminal influence” and “a person who is in the status of increased criminal influence” plays an important role for the correct application of the provisions of Article 255 of the Criminal Code of Ukraine, which will further influence the unambiguity in the application of the article.

Discussion. In further scientific research, it is proposed to focus attention on the problems of legitimizing the concepts of “criminal influence” and “a person who is in the status of increased criminal influence” in Article 255 of the Criminal Code of Ukraine. Further analysis of these concepts can contribute to the disclosure of shortcomings and the identification of ways to improve them. This will make it possible to avoid the insufficiency of these concepts and create legal unity in their understanding.

Key words: criminal influence, a person who is in the status of a subject of increased criminal influence, transnational crime, criminal liability, criminal activity, criminal offence.

Постановка проблеми. Організована злочинність та корупція становлять загрозу національній безпеці України, перетинаючи кордони і перетворюючись на транснаціональні форми злочинності. Це підриває довіру та ускладнює міжнародні відносини України, вимагаючи негайних законодавчих і організаційно-управлінських заходів.

Стаття 255 Кримінального кодексу України [далі — КК України] вводить нові ключові поняття — «злочинний вплив» та «особа, яка перебуває у статусі суб'єкта підвищеного злочинного впливу». Однак, через неоднозначність та недостатню легітимізацію цих понять, виникають значні складнощі у їх розумінні та використанні у кримінальному законодавстві України.

Стаття спрямована на аналіз і уточнення теоретичних та практичних аспектів зазначених понять. Проведення дослідження дозволить виявити та ретельно проаналізувати неоднозначності та прогалини у розумінні та застосуванні цих термінів у кримінальному законодавстві України. Визначення чітких критеріїв та кримінально-правових механізмів щодо «злочинного впливу» та «особи, яка перебуває у статусі суб'єкта підвищеного злочинного впливу» є істотним з практичної точки зору для забезпечення ефективності кримінального правосуддя, боротьби з організованою злочинністю та підвищення правової впевненості в суспільстві.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оскільки включення поняття злочинного впливу до КК

України є відносно новим явищем, існує недостатня кількість досліджень, присвячених цій тематиці. Однак, окремі питання кримінальної відповідальності за кримінальне правопорушення, передбачене статтею 255 КК України [3] на рівні наукових праць були предметом наукових досліджень вітчизняних науковців. Дослідження розпочинається з важливості визначення легітимних процесів. Так науковці Том Р. Тайлер [1] та Сара Бенеш [2] проводили свої дослідження у даній сфері, дійшовши висновку, що легітимність — це перш за все питання процесуальної справедливості. А. А. Вознюк [4] та А. О. Нікітін [11], які у своїх дослідженнях зазначають, що ключовим нововведенням є саме поняття «злочинного впливу» та розглядають його термінологічну основу. К. В. Юртаєва, Р. Р. Романів [5] називають суттєвим недоліком кримінального законодавства в частині відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою, а також невдалу спробу надати визначення терміну «злочинний вплив». Так само науковці Крамаренко Ю. М., Скок О. С. та Шевченко Т. В., Хашев В. Г. [14], досліджуючи сучасні питання протидії організованих злочинності в Україні та закордоном, характеризують визначення «злочинного впливу», «особи зі статусом суб'єкта підвищеного злочинного впливу» як «розмите» (нечітке). Під час проведення дослідження необхідним було звернення до тлумачних словників для розгляду понять в їх широкому сенсі. Таким чином, словник за редакцією П. Й. Горещького та ін. [5] визначає «вплив» у загальному значенні, а вже словник за редакцією В. Т. Бусел [8] характеризує прикметник «злочинний». У такому вигляді словосполучення «злочинний вплив» може бути розглянуте у двох аспектах, які були зазначені.

У той самий час Н. В. Артикуца [10] та Нікітін А. О. [11], досліджуючи проблеми формулювання законодавчих дефініцій, акцентують увагу, що не слід визначати термін або словосполучення через той самий термін або словосполучення (правило заборони кола), а також про існування «правил, які забезпечують змістовну досконалість дефініції. О. О. Дудоров [6] окреслює філологічне тлумачення, яке знаходить своє застосування змісту закону шляхом етимологічного аналізу термінів, що у свою чергу допомогло розібратися у значенні відповідних слів.

І. А. Копйова та К. В. Ципишук [13] зосереджують свою увагу на «особи, яка перебуває у статусі суб'єкта підвищеного злочинного впливу» та зазначають, що для них обов'язковим є особисте здійснення злочинного впливу, та координація злочинної діяльності інших осіб, які здійснюють злочинний вплив.

Метою статті є аналіз та виявлення проблем, пов'язаних з недостатньою чіткістю та конкретизацією визначень понять «злочинний вплив»

та «особа, яка перебуває у статусі суб'єкта підвищеного злочинного впливу» у кримінальному законодавстві України.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) аналіз нормативного тексту, спрямований на розуміння та інтерпретацію визначень, що містяться у статті 255 КК України; 2) праці авторів, що провадять свої науково-практичні дослідження у царині кримінального права.

В процесі здійснення дослідження було використано наступні наукові методи: теоретичного узагальнення та групування (для характеристики складових тексту статті 255 КК України для виявлення визначень та їхнього тлумачення, а також виявлення можливих прогалин чи неоднозначностей); формалізації, аналізу та синтезу (розгляд теоретичних підходів до визначення понять «злочинний вплив» та «особа, яка перебуває у статусі підвищеного злочинного впливу» у контексті кримінального права та їхнього місця у загальній системі права); логічного узагальнення результатів (формулювання висновків).

Виклад основного матеріалу дослідження. Легітимність лежить в основі будь-якого політичного дискурсу і визначає велику кількість політичної конкуренції як у розвинутих, так і в менш розвинених суспільствах. Легітимність стосується соціальних, економічних і політичних прав, і це те, що перетворює силу примусу та особистий вплив, на міцну політичну владу. За визначенням легітимність визначається тим, чи діють договірні відносини між державою та громадянами ефективно чи ні.

Дослідження, проведені протягом останніх кількох десятиліть, показали, що легітимність формує поведінку, пов'язану із законом. Вони також ясно дають зрозуміти, що ми маємо розширити наші рамки для розуміння як концептуалізувати та вимірювати легітимність. Висновки, наведені в статті Том Р. Тайлера «Чому люди дотримуються закону», були важливими, оскільки показали міцний зв'язок між легітимністю та дотриманням закону [1, с. 21]. Основним емпіричним методом операціоналізації легітимності було вимірювання як обов'язку, так і довіри та впевненості. Дослідження також показали, чому люди вважають поліцію та суди законними. Люди зосереджуються на справедливості того, як органи влади здійснюють свої повноваження (тобто на процесуальній справедливості). Що вражає в цих дослідженнях, так це те, наскільки питання продуктивності не є центральними для громадських оцінок [2]. Легітимність — це перш за все питання процесуальної справедливості, хоча продуктивність має певний вплив.

За останньою редакцією статті 255 КК України вводяться два нових поняття: «злочинний вплив» та «особа, яка перебуває у статусі суб'єкта підвищеного злочинного впливу». Від правильного

розуміння цих термінів залежить можливість кримінально-правової кваліфікації дій особи за новими статтями, розуміння ознак нових видів кримінальних правопорушень, питання процесуальної справедливості.

У розумінні пункту 1 примітки до статті 255 КК України вказується, що злочинний вплив означає будь-які дії особи, яка за допомогою свого авторитету, особистих якостей або можливостей сприяє, примушує, координує або впливає на злочинну діяльність, організує або безпосередньо розподіляє кошти, майно чи інші активи (і їхні доходи), спрямовані на забезпечення такої діяльності [3, п. 1 ст. 255 ККУ]. Відповідно до пункту 2 тієї ж примітки, особа, яка має статус суб'єкта підвищеного злочинного впливу, зокрема «вор в законі», розглядається як особа, що за допомогою авторитету, особистих якостей чи можливостей, керує злочинним впливом і координує злочинну діяльність інших осіб, які також впливають злочинно [3, п. 1 ст. 255 ККУ].

А.О. Нікітін відзначає, що ключовим нововведенням є саме поняття «злочинного впливу», оскільки від його наявності залежить, серед іншого, визначення суб'єкта підвищеного злочинного впливу, і з цим можна погодитись. Однак визначення злочинного впливу, наведене у примітці до статті 255 КК України, настільки широке, що практично будь-які дії особи можна визнати злочинним впливом [4, с. 26]. Необхідно зазначити, що виокремлення такого поняття як «злочинний вплив» у кримінальних законах світу не визначено. Таким чином, важливим є правильне розуміння того, що саме законодавець вклав у нові поняття до КК України. Адже, наприклад, використання таких словосполучень, як «будь-які дії», «інші якості чи можливості», «інший вплив на злочинну діяльність», узагалі нівелює запропоноване визначення поняття «злочинний вплив» і створює для правоохоронних органів широке поле для можливих зловживань.

К.В. Юртаєва, Р.Р. Романів називають суттєвим недоліком кримінального законодавства в частині відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою, невдалу спробу надати визначення терміну «злочинний вплив» [5, с. 226–227]. Дійсно законодавець не конкретизує дії винного, зазначивши, що дії можуть буди «будь-які», при цьому, наголошуючи на веденні активної діяльності, тобто винна особа проявляє активну діяльність, в результаті чого може впливати на процеси, «завдяки авторитету». Також, в примітці не конкретизовано, який саме авторитет, а це призводить до:

1. Різноманітної інтерпретації та розуміння терміну «злочинний вплив» у тексті законодавства. Це створює простір для різних тлумачень та може породжувати непорозуміння при застосуванні закону.

2. Різних рішень у подібних справах, оскільки термін «злочинний вплив» не має однозначного визначення, його визначення часто залежить від суб'єктивних оцінок правоохоронних органів, суду та інших учасників правового процесу.

Перед проведенням прямого розгляду поняття «злочинного впливу», визначеного в пункті 1 примітки до статті 255 КК України, пропонуємо розібратися у значенні відповідних слів шляхом філологічного аналізу. У кримінально-правовій науці та практиці філологічне тлумачення знаходить своє застосування змісту закону шляхом етимологічного аналізу термінів, що у ньому вживаються, та аналізу його тексту за допомогою правил граматики, синтаксису, орфографії та пунктуації; перевірка закону на відповідність лінгвістичним правилам, для правильного розуміння та реалізації відповідних норм [6, с. 95].

Словник української мови надає такі визначення: вплив — це дія, яку певна особа чи предмет або явище виявляє стосовно іншої особи чи предмета; бути під впливом — робити що-небудь, зважаючи на дії, думки певної особи або на певні обставини; впливати — діяти певним чином на кого, що-небудь [7, с. 751]. Аналогічне визначення надано і в більш сучасному Великому тлумачному словнику сучасної української мови [8, с. 205]. «Вплив» загалом означає те, як уявлення людей про цінності, переконання та поведінку одне одного впливають на їхню поведінку, включно з їхніми рішеннями вчиняти злочин [9].

Свою чергою, відповідно до зазначених словників прикметник «злочинний» стосується іменника (особи або явища), який: 1) є злочином, містить злочин; 2) чинить, учинив злочин; 3) заслуговує на осуд, неприпустимий [8, с. 605]. Отже, після аналізу значень слів «вплив» і «злочинний», словосполучення «злочинний вплив» може бути розглянуте у двох аспектах:

а) по-перше, це може означати будь-який вплив, який веде до вчинення злочинних діянь або сприяє злочинності. В цьому аспекті «злочинний вплив» може описувати різні форми злочинної поведінки, такі як заподіяння тілесних ушкоджень, крадіжка майна або грабіж тощо, які використовуються для досягнення незаконних або шкідливих цілей;

б) по-друге, «злочинний вплив» може також вказувати на вплив, який здійснюється під час або після вчинення злочину на кого-небудь або що-небудь, наприклад, вплив на ситуацію у певному регіоні або в суспільстві загалом. Це може стосуватися дій осіб, які вчиняють злочинні діяння з метою втручання у законний процес, спроби уникнути відповідальності за злочини.

Дослідники проблем формулювання законодавчих дефініцій наголошують, що «не слід визначати термін або словосполучення через той самий

термін або словосполучення (правило заборони кола)» [10, с. 12], а також про існування «правил, які забезпечують змістовну досконалість дефініції: правило співмірності, правило повноти визначення, правило заборони кола у визначеності, правило недопустимості визначення невідомого через невідоме, правило несуперечності, правило однозначності» [11, с. 49]. Це важливо розуміти, оскільки «злочинний вплив» має свої унікальні особливості і характеристики, які відрізняються від інших форм впливу. Злочинний вплив характеризується тим, що він спрямований на досягнення незаконних або шкідливих цілей.

Необхідно погодитись з думкою, що попри те, що самі терміни «злочинний вплив» та «особа, яка перебуває у статусі суб'єкта підвищеного злочинного впливу», зустрічаються в диспозиціях ч. 5 ст. 255, статтях 255-1, 255-3 та 255-3 КК України, обмежуватись лише передбаченими ними діями при визначенні кола злочинів, які відносяться до вказаної категорії, невірно [12, с. 78]. Аналізуючи положення КК України, можна знайти низку норм, у яких наявність цього впливу має свою кримінально-правову оцінку, наприклад:

- відповідно до п. 9 ч. 1 ст. 67 КК України однією з обставин, що обтяжує покарання, є вчинення кримінального правопорушення з використанням малолітнього;
- відповідно до ч. 2 ст. 299 КК України вчинення жорстокого поводження з тваринами у присутності малолітнього чи неповнолітнього є кваліфікуючою ознакою цього кримінального правопорушення;
- у ч. 2 ст. 181, чч. 3, 4 ст. 302 КК України; чч. 2 ст. 303, 304, 323, 324 КК України; частинах 2, 3 ст. 307 КК України; ч. 3 ст. 309; ч. 2 ст. 317 КК України при формулюванні кваліфікуючих складів злочинів вжито такі словосполучення, як «ті самі дії, поєднані з втягуванням в діяльність групи неповнолітніх...», «ті самі дії, вчинені із залученням неповнолітнього...» або «ті самі дії, вчинені із залученням малолітнього...»;
- стаття 120 КК України формулює таке визначення доведення особи до самогубства або до замаху на самогубство, що є наслідком жорстокого з нею поводження, шантажу, систематичного приниження її людської гідності або систематичного протиправного примусу до дій, що суперечать її волі, схиляння до самогубства, а також інших дій, що сприяють вчиненню самогубства;
- ст. 1261 КК України акцентує увагу на «умисному систематичному вчиненні фізичного, психологічного або економічного насильства щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах...»;
- у ст. 127 КК України фігурує мета примусу.

Вочевидь, ці кримінальні правопорушення є своєрідною спробою законодавця криміналізувати злочинний вплив.

Окремої уваги для дослідження є виділення законодавцем суб'єктів підвищеного злочинного впливу. Наприклад, перша частина дефініції злочинного впливу перераховує дії, як сприяння, спонукання та координація злочинної діяльності. Друга частина ж зазначає організацію або безпосередній розподіл коштів. Зазначені дві частини складають його об'єктивні ознаки та розташовані послідовно одна за одною без сполучників «та» чи «або». Для того, щоб особа визнавалась суб'єктом підвищеного злочинного впливу, окрім здійснення звичайного злочинного впливу, вона має координувати злочинну діяльність інших осіб, які здійснюють злочинний вплив [11, с. 54]. За такою логікою, підвищений злочинний вплив відрізняється від злочинного впливу тим, що до дій, які утворюють об'єктивні ознаки звичайного злочинного впливу, додається елемент координації злочинної діяльності інших осіб, які здійснюють злочинний вплив.

І.А. Копйова та К.В. Ципищук зазначають, що «для суб'єктів підвищеного злочинного впливу обов'язковим є особисте здійснення злочинного впливу, а також координація злочинної діяльності інших осіб, які здійснюють злочинний вплив. Для констатації наявності статусу суб'єкта підвищеного злочинного впливу, зокрема, у статусі «вора в законі», необхідно встановити: здійснення ним злочинного впливу; здійснення злочинного впливу іншими двома чи більше суб'єктами; координацію суб'єктом підвищеного злочинного впливу злочинної діяльності інших осіб, які здійснюють злочинний вплив [13, с. 214]. Разом з цим необхідно погодитись з А.О. Нікітіним, що запропоноване визначення поняття «суб'єкт підвищеного злочинного впливу» є більш широким і охоплює поняття «вор в законі».

«Розмите» (нечітке) визначення злочинного впливу, особи зі статусом суб'єкта підвищеного злочинного впливу, все це має більш кримінологічну характеристику особи, яка вчинила кримінальне правопорушення, тобто особи-злочинця. Законодавцем не конкретизовано дії винної особи, але зроблено акцент на веденні такою особою активної діяльності та здійсненні впливу «завдяки авторитету» на відповідні процеси. Крім авторитету, як найвищого ступеня довіри, така особа використовує інші особистісні якості або можливості. Так, виходячи із наведеного, суб'єктом даного діяння може бути лише особа, яка наділена особистісними якостями та має авторитет у злочинному середовищі [14, с. 83]. Як зазначає Австралійський юридичний словник «розмите» (нечітке) визначення в кримінальному законі є неправовим терміном для позначення широких

правових принципів із можливістю судового розсуду [15]. А отже створює для широке поле для можливих зловживань та порушує питання процесуальної справедливості.

Більше того, в примітці до статті 255 КК України не вказано, що це не може стосуватися координації злочинної діяльності інших осіб, які вже здійснюють злочинний вплив. Отже, відокремлювати звичайний злочинний вплив від підвищеного не можливо, так само як і розрізняти суб'єкта звичайного злочинного впливу від суб'єкта підвищеного. Також не зрозуміло, чи необхідно для визнання дій особи злочинним впливом, щоб діяння, зазначені в двох частинах статті 255 КК України, були наявні в сукупності, чи достатньо наявності хоча б одного з них. Отже, для визнання дій особи злочинним впливом вона повинна сприяти, спонукати або координувати злочинну діяльність, або здійснювати розподіл активів, спрямованих на її забезпечення. При цьому виконання розподілу активів, що спрямовані на забезпечення злочинної діяльності, можна розглядати як щонайменше один з випадків сприяння такої діяльності. Таким чином, необхідність виокремлення організації або безпосереднього розподілу коштів, спрямованих на забезпечення злочинної діяльності, як одні-

єї з об'єктивних ознак злочинного впливу, або принаймні відокремлення цих дій від сприяння злочинній діяльності, в принципі, є сумнівною.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, проблема визначення поняття «злочинний вплив» у статті 255 КК України полягає у його неоднозначності, відсутності чітких критеріїв та суб'єктивному характері його оцінки, що може ускладнювати правове регулювання та вирішення відповідних справ.

Як вже було зазначено, легітимність — це перш за все питання процесуальної справедливості та лежить в основі будь-якого політичного дискурсу. Неоднозначність у тексті кримінального закону створює широке поле для можливих зловживань, простір для суб'єктивних тлумачень, а також порушує питання процесуальної справедливості. Додатково, відсутність чітких критеріїв установлення цих понять може вплинути на ефективність кримінального правосуддя, а також зростання організованої злочинності. У зв'язку з цим, важливо провести ретельний аналіз та уточнення теоретичних та практичних аспектів цих понять, та розробити чіткі кримінально-правові механізми їх визначення для забезпечення правової впевненості та справедливості у суспільстві.

Література

1. Tyler T.R. Why people obey the law. Princeton: Princeton University Press. 2006. St. 1–21. URL: https://www.researchgate.net/publication/220011500_Why_do_People_Obey_the_Law (дата звернення: 10.04.2024).
2. Benesh S.C. Understanding public confidence in American courts. *The Journal of Politics*. 2006. 68(3). P. 697–707.
3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 10.04.2024).
4. Вознюк А.А. Встановлення або поширення злочинного впливу: актуальні питання кримінальної відповідальності. *Вісник Пенітенціарної асоціації України*. 2022. № 3 (17). С. 21–39. URL: <https://visnykpau.com/index.php/journal/article/view/514/394> (дата звернення: 09.04.2024).
5. Юртаєва К.В., Романів Р.Р. Компаративно-критичний аналіз положень КК України щодо відповідальності за злочини, вчинені злочинною спільнотою. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2020. № 2. С. 220–232.
6. Дудоров О.О., Хавронюк М.І. Кримінальне право : навч. посіб. / за заг. ред. М.І. Хавронюка. Київ : Ваіте, 2014. 944 с.
7. Словник української мови: [в 11 т.] / [АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О.О. Потебні]; редкол.: І.К. Білодід (голова) [та ін.]. Київ: Наук. думка, 1970–1980. Т. 1: А-В / ред. тому: П.Й. Горещкий [та ін.]. 1970. XXVII. 799 с.
8. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250000 / уклад. та голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь : Перун, 2005. VIII, 1728 с.
9. Kahan D.M. Social Influence, Social Meaning, and Deterrence. *Virginia Law Review* 1997. Vol. 83, Is. 2. P. 349–395. URL: <https://www.jstor.org/stable/1073780> (дата звернення: 10.04.2024).
10. Артикуца Н.В. Термінологія законодавства і проблеми законодавчих дефініцій. *Актуальні проблеми юридичної науки: зб. тез Міжнар. наук. конф. «Шості осінні юридичні читання»* (м. Хмельницький, 26–27 жовт. 2007 р.): [у 3-х ч.] / МОН України, Хмельн. ун-т управління та права. Хмельницький : Вид-во Хмельн. ун-ту упр. та права, 2007. Ч. 1. С. 6–13. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/27687833-b8c0-4c8f-b592-5adf5675d2a0/content> (дата звернення: 10.04.2024).
11. Нікітін А.О. Щодо визначення поняття «злочинний вплив» у Кримінальному кодексі України. *Наукові записки НаУКМ А. Юридичні науки*. 2020. Т. 6. С. 46–56.

12. Нікітін А. О. Звільнення від кримінальної відповідальності за злочини, пов'язані зі злочинним впливом. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2023. Т. 2, № 80. С. 77–84. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/296919/289912> (дата звернення: 10.04.2024).

13. Копіова І. А., Ципищук К. В. Щодо доцільності введення категорії «вор/злочинці в законі» в кримінальне законодавство України. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2020. № 2. С. 209–219.

14. Крамаренко Ю. М., Скок О. С., Шевченко Т. В., Хашев В. Г. Сучасні питання протидії організованим злочинності в Україні та закордоном: монограф. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 216 с.

15. Mann T., Blunden A. Australian Law Dictionary. *Oxford University Press*. 2010. doi: 10.1093/acref/9780195557558.001.0001 (дата звернення: 10.04.2024).

References

1. Tyler T. R. Why people obey the law. Princeton: Princeton University Press. 2006. St. 1–21. URL: https://www.researchgate.net/publication/220011500_Why_do_People_Obey_the_Law.

2. Benesh S. C. Understanding public confidence in American courts. *The Journal of Politics*. 2006. 68(3). P. 697–707.

3. Kryminalnyi kodeks Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 5 kvitnia 2001 r. № 2341-III. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2001. № 25–26. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> [in Ukrainian].

4. Vozniuk A. A. Vstanovlennia abo poshyrennia zlochyynnoho vplyvu: aktualni pytannia kryminalnoi vidpovidalnosti. *Visnyk Penitentsiarnoi asotsiatsii Ukrainy*. 2022. № 3 (17). S. 21–39. URL: <https://visnykpau.com/index.php/journal/article/view/514/394> [in Ukrainian].

5. Yurtaieva K. V., Romaniv R. R. Komparatyvno-krytychnyi analiz polozhen KK Ukrainy shchodo vidpovidalnosti za zlochyyny, vchyneni zlochyynnoiu spilnotoiu. *Visnyk Asotsiatsii kryminalnoho prava Ukrainy*. 2020. № 2. S. 220–232 [in Ukrainian].

6. Dudorov O. O., Khavroniuk M. I. Kryminalne pravo: navch. posib. / za zah. red. M. I. Khavroniuka. Kyiv: Vaite, 2014. 944 s. [in Ukrainian].

7. Slovyk ukrainskoi movy: [v 11 t.] / [AN Ukrainkoi RSR, In-t movoznav. im. O. O. Potebni]; redkol.: I. K. Bilodid (holova) [ta in.]. Kyiv: Nauk. dumka, 1970–1980. T. 1: A–V / red. tomu: P. Y. Horetskyi [ta in.]. 1970. XXVII. 799 s. [in Ukrainian].

8. Velykyi tлумachnyi slovyk suchasnoi ukrainskoi movy: 250000 / uklad. ta holov. red. V. T. Busel. Kyiv; Irpin: Perun, 2005. VIII, 1728 s. [in Ukrainian].

9. Kahan D. M. Social Influence, Social Meaning, and Deterrence. *Virginia Law Review* 1997. Vol. 83, Is. 2. P. 349–395. URL: <https://www.jstor.org/stable/1073780>.

10. Artykutsa N. V. Terminolohiia zakonodavstva i problemy zakonodavchykh definitsii. *Aktualni problemy yurydychnoi nauky: zb. tez Mizhnar. nauk. konf. «Shosti osinni yurydychni chytannia»* (m. Khmelnytskyi, 26–27 zhovt. 2007 r.): [u 3-kh ch.] / MON Ukrainy, Khmeln. un-t upravlinnia ta prava. Khmelnytskyi: Vyd-vo Khmeln. un-tu upr. ta prava, 2007. Ch. 1. S. 6–13. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/27687833-b8c0-4c8f-b592-5adf5675d2a0/content> [in Ukrainian].

11. Nikitin A. O. Shchodo vyznachennia poniattia «zlochyynnyi vplyv» u Kryminalnomu kodeksi Ukrainy. *Naukovi zapysky NaUKM A. Yurydychni nauky*. 2020. Т. 6. S. 46–56 [in Ukrainian].

12. Nikitin A. O. Zvlnennia vid kryminalnoi vidpovidalnosti za zlochyyny, poviazani zi zlochyynnym vplyvom. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seria: Pravo*. 2023. Т. 2, № 80. S. 77–84. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/296919/289912> [in Ukrainian].

13. Kopiova I. A., Tsypyschuk K. V. Shchodo dotsilnosti vvedennia katehorii «vor/zlochynny v zakoni» v kryminalne zakonodavstvo Ukrainy. *Visnyk Asotsiatsii kryminalnoho prava Ukrainy*. 2020. № 2. S. 209–219 [in Ukrainian].

14. Kramarenko Yu. M., Skok O. S., Shevchenko T. V., Khashev V. H. Suchasni pytannia protydii orhanizovanii zlochyynnosti v Ukraini ta zakordonom: monohraf. Dnipro: Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav, 2022. 216 s. [in Ukrainian].

15. Mann T., Blunden A. Australian Law Dictionary. *Oxford University Press*. 2010. doi: 10.1093/acref/9780195557558.001.0001.